

NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT

Iktatószám: 19319-1/2020/EÜIG

Tárgy: A védőnői várandósgondozás szempontjai a COVID-19 fertőzés miatti veszélyhelyzet idejére

Ügyintéző: Odor Andrea

Telefonszám: +36 1 4761255

Hivatkozási szám: -

Ügyintézőjük: -

Melléklet: 2 db

Kérem, hogy válaszában a fenti számra hivatkozzon!

**Valamennyi Megyei/Fővárosi Kormányhivatal
Kormány megbízottja részére**

elektronikus úton

Tisztelt Kormány megbízott Asszony!

Tisztelt Kormány megbízott Úr!

Tájékoztatom arról, hogy a Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK) a járványügyi helyzet alakulásának megfelelően folyamatosan aktualizálja az új koronavírus (COVID-19) fertőzéssel kapcsolatos eljárásrendeket, és figyelemmel kíséri az egészségügyi ellátás tapasztalatait.

A várandós anyák gondozása a járványügyi helyzetben is kiemelten fontos!

Az ellátásuk az alábbi eljárásrendek, irányelvek figyelembevételével kell, hogy történjen:

- „Eljárásrend a 2020. évben azonosított új koronavírussal kapcsolatban”
(Az aktuális eljárásrend a NNK honlapján a „Koronavírus tájékoztatók” menüpontban található.
Elérhetősége: <https://www.nnk.gov.hu/index.php/lakossagi-tajekoztatok/koronavirus>);
- A területi védőnői ellátáshoz készített „Védőnők egészségének védelme érdekében szükséges intézkedések” tárgyú, NNK által kiadott körlevél (ikt.sz.: 14776-3/2020/EÜIG);
- A háziorvosi ellátás tekintetében a „Házi orvosok egészségének védelme érdekében szükséges intézkedések” tárgyú NNK által kiadott körlevél (ikt.sz.: 15145-1/2020/OTF);

A várandósság egy természetes állapot és folyamat, azonban a várandós anya egészségének megőrzése, a magzat egészséges fejlődésének és egészségesen történő megszületésének elősegítése, egy esetleges veszélyeztetettség, vagy szövődmény megelőzése, illetve annak időben történő felismerése érdekében fontos, hogy a várandós nő várandósgondozásban részesüljön.

A várandós állapot pszichológiai szempontból normatív krízishelyzetként értelmezhető, ezért a jelenlegi járványügyi helyzetben kiemelt figyelmet kell fordítani a várandós anyák és családok támogatásra.

Országos Tisztifőorvos

Cím: 1097 Budapest Albert Flórián út 2-6. Tel: + 36 1 476 1100,

e-mail: tisztifoorvos@nnk.gov.hu,

Hivatali kapu KRID azonosító: 355530977

A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 3. § (1)-(2) bekezdése alapján, a Magyarország területén lakóhellyel rendelkező magyar állampolgár térítésmentes várandósgondozásra jogosult. A várandósgondozás keretében elvégzik a magzat egészséges fejlődését ellenőrző és a gyermeket váró nő egészségvédelmét biztosító szűrővizsgálatokat.

A várandósgondozásról szóló 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet) meghatározza a területi védőnő, a háziorvos, a szülész-nőgyógyász szakorvos, illetve a várandós választása esetén a szülésznő feladatát a várandósgondozással kapcsolatosan.

A járványügyi veszélyhelyzetre való tekintettel, a személyes találkozások számának minimalizálására kell törekedni, de ez nem jelentheti az ellátás megtagadását.

A várandósgondozás kiemelt szempontjai a területi védőnő ellátásban

Az ellátás alapelvei a várandósok védelme és a védőnő egészségének megőrzése érdekében:

- A szakma szabályainak figyelembevételével az ellátás során előtérbe kerül a távkonzultáció lehetősége.
Ehhez biztosítani kell a távkonzultáció módját (pl. telefon, e-mail, skype), és azt az időtartamot, amikor ily módon a védőnő elérhető.
Az ellátás módjáról, elérhetőségéről szóló tájékoztatás az egészségügyi szolgáltató honlapjára, az ellátó hely épületének bejáratára és az ellátó helyiség ajtajára kerüljön kifüggesztésre;
- A gondozás menetéről – lehetőség szerint – telefonon szükséges egyeztetni a gondozottal.
El kell mondani, hogy légúti fertőzés, láz esetén semmi esetre se jöjjön a várandós tanácsadásra. (Amennyiben ilyen tünetek jelentkeznek, a háziorvosával kell konzultálnia az egészségi állapotával kapcsolatban, és a várandós tanácsadást távkonzultációban vegye igénybe.);
- A személyes találkozást igénylő ellátás előre egyeztetett időpontban történjen;
- Az időpontkérő várandós anyát tájékoztatni kell az alábbiakról:
 - lehetőség szerint egyedül jöjjön a tanácsadásra,
 - kiemelten fontos, hogy pontosan érkezzen,
 - a váró helyiségben egyszerre, egyidőben csak egy fő gondozott, illetve szükség esetén egy fő hozzátartozója tartózkodjon;
- A személyes találkozáson alapuló egészségügyi ellátás során
 - az egészségügyi dolgozó szájmaszkot, gumikesztyűt viseljen,
 - a 2 méter távolság tartására kell törekedni, kivéve azokat a helyzeteket, amikor egy-egy vizsgálat (pl. vérnyomásmérés, testsúlymérés, egészségügyi dokumentum átadása) ettől közelebbi személyes távolságot igényel,
 - a 2 méteren belüli távolságot igénylő vizsgálatok, ellátások időtartama (lehetőség szerint) ne haladja meg a 15 percet;
- Az egészségügyi dokumentációban kerüljön rögzítésre az ellátás módja, körülményei (pl. távkonzultáció telefonon, személyes találkozás a tanácsadóban), illetve a kapcsolattartás módjára vonatkozó megállapodások, tájékoztatások;
- Két gondozott ellátása közötti időben a szellőztetésre, a használt eszközök, felületek fertőtlenítésre időt kell hagyni.

A lakóhely szerint illetékes **területi védőnő** - a Rendelet 5. §-a alapján - kiállítja és **kiadja a várandós könyvet**. Fontos, hogy ez előzetesen egyeztetve, jól előkészítve, és a szükséges óvintézkedések betartásával történjen úgy, hogy a személyes találkozás ideje minél rövidebb ideig tartson.

A védőnő **tájékoztatást nyújt** a várandós részére a várandósgondozás folyamatáról, a kötelező vizsgálatokról, és a várandóssága okán őt megillető szociális kedvezményekről.

Tájékoztassa a várandóst arról is, hogy vegye fel a kapcsolatot a házi orvosával.

A várandósgondozási könyv részét képező **beutaló kitöltésével** a házi orvos fogja a várandóst az ott meghatározott vizsgálatokra utalni, illetve az elrendelt vizsgálatokat a várandósgondozási könyvben rögzíteni. A járványügyi veszélyhelyzetre való tekintettel, a személyes kapcsolatok minimalizálása érdekében, a várandós anyák telefonon egyeztessenek a választott vagy területileg illetékes házi orvossal a beutaló aláírásával kapcsolatban. Amennyiben a kapcsolatfelvétel sikertelen, kérjen segítséget a területileg illetékes járási hivatal népegészségügyi osztályától.

A járványügyi veszélyhelyzetben a területi védőnőkre fokozott felelősség hárul **a várandós anyák tájékoztatásában, az egészségi állapotuk követésében** és pszichés támogatásukban.

Az új koronavírus terjedésének megfékezése és a betegség, valamint a szorongás megelőzése, csökkentése érdekében szükséges, hogy a területi védőnő folyamatosan kísérelje figyelemmel a COVID-19 fertőzéssel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat, melyek elérhetők az alábbi honlapokon:

- <https://koronavirus.gov.hu/letoltheto-tajekoztatok>
- <https://www.nnk.gov.hu/index.php/lakossagi-tajekoztatok/koronavirus-honlapon>.

A védőnő valamennyi gondozott várandós anyát tájékoztasson a COVID-19 fertőzéssel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókról az alábbi témakörökben:

1. A COVID-19 fertőzés legfontosabb jellemzői

Az NNK honlapján a „Koronavírus tájékoztatók” menüpontban található eljárásrend 1. sz. melléklete tartalmazza ezen tudnivalókat, melyet mellékelten is megküldünk (1. sz. melléklet).

Az anyag letölthető az alábbi linken:
https://www.nnk.gov.hu/attachments/article/567/1_sz_mell%C3%A9klet_ismertet%C5%91_2020_03_30.pdf

2. Óvintézkedések várandósok, kismamák részére

E témakörben csatoltan küldjük (2. sz. melléklet) az „Óvintézkedések várandósok, kismamák részére saját egészségük és a csecsemő egészsége érdekében” című összefoglalót, mely letölthető az alábbi linken:
https://koronavirus.gov.hu/sites/default/files/sites/default/files/imce/tajekoztato_kismama_knak_0.pdf

3. Tudnivalók és teendők, ha a fertőzés gyanúja felmerül (tünetekkel rendelkezik)

- A várandósság időszakában, amennyiben láz és enyhe felső légúti tünetek jelentkeznek, fel kell venni a kapcsolatot a kezelőorvossal (lehetőség szerint távkonzultáció útján), aki dönt a további ellátás szükségességéről, valamint a teszt esetleges elvégzéséről is.
- A tünetmentes, vagy enyhe tünetekkel rendelkező COVID-19 fertőzés gyanús vagy pozitív várandós – a kezelőorvos javaslatára, az illetékes kerületi/járási hivatal népegészségügyi osztály határozata alapján – otthonában tartózkodhat.

Fontos, hogy ilyen esetben a várandós anya értesítse a területi védőnőt.

A területi védőnő távkonzultáció útján fokozottan figyelemmel kíséri a COVID-19 fertőzés gyanús vagy pozitív várandós anya egészségi állapotának alakulását.

(A várandóssal egyeztetett gyakoriság szerint a védőnő érdeklődjön a várandós állapota felől. Ajánlott ezt naponta vagy kétnaponta megtenni.)

- Amennyiben a várandós COVID-19 gyanús, illetve igazolt fertőzött, mindenképp úgy készüljön, hogy a szülés beindulásakor az állapotának megfelelő, kijelölt járványügyi feladatokat ellátó kórház szülészeti osztályára kell szállítani.
A várandós nőnek tájékoztatnia kell a mentőszolgálatot, hogy ő COVID-19 gyanús, illetve igazoltan fertőzött, és a mentő ez alapján fogja a megfelelő ellátást nyújtó intézetbe szállítani.
- A COVID-19 gyanús, illetve igazolt fertőzött szülő nők, valamint az újszülöttjük ellátására és izolálására (a szülés során és a postnatalis szakban, ideértve a PIC ellátást is) jogosult egészségügyi intézmények listája az NNK honlapján, a „Koronavírus tájékoztatók” menüpontban található.
Elérhetősége: <https://www.nnk.gov.hu/index.php/koronavirus-tajekoztato/602-covid19-gyanus-es-fertozott-szulo-nok-ellatasara-kijelolt-intezmenyek-listaja>;

Kérem Kormány megbízott Asszony/Úr szíves intézkedését, hogy a fentiekről tájékoztatást kapjon – a megyei/fővárosi tisztifőorvos közreműködésével – valamennyi területi védőnői ellátást működtető szolgáltató (munkáltató) és területi védőnő.

Segítő közreműködését előre is köszönöm.

Budapest, 2020. április 15.

Tisztelettel:

Dr. Müller Cecília
országos tisztifőorvos

Λ

ÓVINTÉZKEDÉSEK VÁRANDÓSOK, KISMAMÁK RÉSZÉRE SAJÁT EGÉSZSÉGÜK ÉS A CSECSEMŐ EGÉSZSÉGE ÉRDEKÉBEN - COVID-19 vírushatással kapcsolatban -

Az eddigi eredmények szerint a várandósok, kismamák és csecsemők nem tekintendők magasabb kockázatú betegcsoportnak a hasonló egészségügyi állapotú, nem várandós populációhoz képest COVID-19 koronavírus okozta megbetegedés tekintetében. Általánosságban azonban elmondható, hogy a várandósság megváltoztatja a szervezet védekezőképességét, az immunrendszer működését, amely változások fogékonyabbá tehetik a várandósokat vírushatások tekintetében. A várandósok továbbá magasabb kockázattal rendelkeznek súlyosabb megbetegedés kialakulására vírushatásoskor, mint nem várandós társaik. A várandósok, kismamák részére az általános óvintézkedések betartása javasolt.

BETARTANDÓ ÓVINTÉZKEDÉSEK

Az új koronavírus járvány terjedésének megelőzése érdekében az alábbi óvintézkedések betartása szükséges:

- **Mosson kezet** rendszeresen és alaposan, legalább 20 másodpercig, szappannal és folyó vízzel, vagy tisztítsa meg kezét alkoholos kézfertőtlenítővel! Különösen fontos ez:
 - hazaérkezés után;
 - ételkészítés előtt és közben;
 - étkezés előtt;
 - WC használatot követően;
 - tüsszentés, köhögés, orrfújás után;
 - beteggel érintkezés előtt és után;
 - állatokkal vagy állatok ürülékével való érintkezés után!
- **Szemhez, szájhoz, archoz ne nyúljon**, illetve csak kézmosást követően!
- **Szellőztessen rendszeresen!**
- Otthonában **tisztítsa a gyakran megérintett felületeket rutinszerűen** (például: asztalok, ajtókilincsek, villanykapcsolók, fogantyúk, íróasztalok, WC-k, csapok, mosogatók és mobiltelefonok)!
- **A gyermekek által használt játékok, eszközök napi fertőtlenítő tisztítása javasolt.**
- **Kerülje a nagy tömeget**, zárt légtérű helyiségeket!
- **Kerülje az érintkezést olyan beteggel**, aki köhög, tüsszög, lázas – legyen bármilyen okból a betegsége (influenza, bakteriális fertőzés, egyéb)!
- **Köhögéskor, tüsszentéskor használjon papír zsebkendőt**, amit használat után azonnal dobjon el! Amennyiben erre nincs lehetősége, ne a kezébe köhögjön vagy tüsszentsen, hanem a behajlított kar könyökhajlatába!
- **Amennyiben Ön beteg, tartson távolságot másoktól!**
 - Tartózkodjon a másokkal történő szoros fizikai érintkezéstől!
 - Lehetőleg használjon külön WC-t és mosdót!
 - Használjon külön étkezőt!
 - Használjon külön törülközőt!
- **Csak akkor használjon maszkot, ha légzőszervi tünetei vannak** (köhögés, tüsszentés), ezzel védje a környezetében lévőket!
- **Szoptatási gyakorlaton ne változtasson**, a lehetőség szerinti leghosszabb ideig szoptasson!

TOVÁBBI SEGÍTSÉGRE VAN SZÜKSÉGE?

Amennyiben további kérdés merül fel Önben, az alábbi elérhetőségeken állunk rendelkezésére:

- telefonszám: 06 80 277 455 és 06 80 277 456
- e-mail-cím: koronavirus@bm.gov.hu
- honlap: koronavirus.gov.hu
- Facebook-oldal és Messenger: www.facebook.com/koronavirus.gov.hu

A COVID-19 fertőzés legfontosabb jellemzői

1. Kórokozó: A koronavírusok lipid burokkal rendelkező, egyszálú RNS vírusok. Embert és számos állatfajt képesek megbetegíteni, jellemzően madarakat és emlősöket, mint például tevéket, macskákat, denevéreket. A koronavírusok zoonózisok, képesek állatról emberre terjedni. Jelenleg hét koronavírusról ismert, hogy képes humán fertőzéseket és megbetegedéseket is előidézni. A koronavírus fertőzések okozta megbetegedések változó súlyosságúak lehetnek, a hétköznapi náthától a súlyosabb légúti megbetegedésekig. Négy humán koronavírus általában enyhe- mérsékelt súlyos felső légúti tüneteket okoz, míg a Közel-Keleti légúti koronavírus (MERS-CoV) és a súlyos akut légúti tünetegyüttest okozó koronavírus (SARS-CoV) súlyos, akár életveszélyes légúti megbetegedésekhez is vezethet. (A SARS-CoV okozta további humán megbetegedések kialakulását a 2003. évi járványügyi intézkedések sikeresen megakadályozták.)

A 2019 végén Vuhanban kialakult tüdőgyulladás-járvány háttérében álló egy újonnan kialakult, a béta-koronavírusok családjába tartozó vírust azonosítottak. Az új koronavírus elnevezése 2020. február 12-től „súlyos akut légúti tünetegyüttest okozó koronavírus 2” (SARS-CoV2), az általa okozott megbetegedés a pedig „koronavírus-betegség 2019” (coronavirus disease 2019), melynek rövidített változata a COVID-19.

2. A fertőzés forrása: A kezdeti esetek **zoonotikus** forrása jelenleg ismeretlen. Jelen járványban a beteg és a tünetmentes **ember** is lehet a fertőző forrás.

3. A terjedés módja: az emberről-emberre történő terjedés jellemzően cseppfertőzéssel és a fertőzött váladékokkal történő direkt vagy indirekt kontaktussal történik.

4. Lappangási idő: a jelenlegi adatok szerint általában 5-6 nap (1-14 nap).

5. A fertőzőképesség tartama: Az eddigi adatok alapján a fertőzőképesség a tünetek kezdetekor a legnagyobb, de a fertőzőképesség előfordulhat a megbetegedés kezdete előtti 1-2 napban. Valószínűleg a tünetek súlyosságával arányos a fertőzőképesség, emellett az életkor előrehaladtával feltehetően emelkedik a betegeknél a vírus ürítés mértéke.

Jelenlegi ismereteink szerint az új koronavírussal történő fertőződés esetén a légúti mintákból a tünetek megjelenését megelőző 1-2 napban már kimutatható a vírus. Közepes súlyosságú megbetegedés esetében 8 napig, súlyos megbetegedés esetén akár 2 hétig is kimutatható a vírus a légúti mintákban, a fertőzőképesség feltehetően ugyanebben az időszakban áll fenn.

Az új koronavírussal történő fertőződés esetén a legtöbb embernél klinikai tünettél/tünetekkel járó megbetegedés alakul ki. A kezdetben tünetmentesnek tűnő fertőzések nagy részében később jelentkeznek klinikai tünetek. Mivel a végig tünetmentes fertőzöttek száma összességében alacsony, ezek a személyek feltehetően nem játszanak fontos szerepet a járvány fenntartásában.

Kínai adatok alapján a tünetek kialakulását követően az ötödik naptól 4-5 héten keresztül kimutatható a székletből a vírus RNS-e; ugyanakkor további mintákban is igazolták a jelenlétét (nyál, teljes vér, szérum, vizelet). Ennek a pontos klinikai relevanciája még nem ismert, mivel a vírus RNS kimutatása nem jelent automatikusan fertőzőképességet.

6. Fontosabb tünetek és kockázati csoportok:

A WHO adatai szerint (főként kínai adatok alapján) a megbetegedés jellemzően lázzal (a betegek 88%-ánál), száraz köhögéssel (68%), fáradékonysággal (38%) jár. Előfordul produktív köhögés (33%), nehézlégzés (19%), torokfájás (14%), fejfájás (14%), izom- vagy ízületi fájdalom (15%), hidegrázás (11%). Ritkább tünet a hányás (5%), hasmenés (4%). A betegség leggyakrabban (kb. 80%-ban) enyhe vagy közepesen súlyos formában zajlik, ekkor a klinikai kép az enyhe légúti fertőzéstől a nem súlyos tüdőgyulladásig terjedhet. A megbetegedések 14%-a súlyos lefolyású. A betegek 6%-ánál alakulhat ki kritikus állapot, amikor légzési elégtelenség, szepszis, sokk, többszervi elégtelenség jelentkezik. Az enyhe megbetegedések a második héten – romló nehézlégzés kíséretében – alsó légúti fertőzésbe progressívalhatnak. Az enyhe megbetegedések kb. 10-15%-a alakul át súlyos betegséggé, míg a súlyos megbetegedések 15-20%-a válik kritikussá a rendelkezésre álló kínai adatok szerint. Az idősebbek és a krónikus betegséggel élők kezdeti tünetei lehetnek enyhék, de náluk nagyobb a kockázata a kórkép progressziójának. A letalitás 2-3% között változik, amelyet jelentősen befolyásol a vírus terjedésének intenzitása, illetve az érintett terület jellemzői (pl. demográfiai mutatók, egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés), általában legmagasabb az idősek körében.

Az Európai Betegségmegelőzési és Járványügyi Központ (ECDC) európai adatokon alapuló elemzése alapján (13 EU tagállamból 14 011 fertőzés adatai; 97%-ban Németországból) a főbb tünetek: láz (47%), száraz vagy produktív köhögés (25%), torokfájás (16%), általános gyengeség (6%), fájdalom (5%).

Európában kórházi ellátást igénylő esetek aránya 30%, míg a súlyos lefolyású megbetegedések aránya (intenzív ellátást és/vagy lélegeztetést igénylő) 4% volt, a kórházi ellátást igénylő betegek 12%-a elhunyt.

Olaszországban 2020. március 19-ig elhunyt betegek alapsbetegségei az alábbiak voltak: 73,8% magas vérnyomás, 33,9% diabetes, 30,1% ischaemiás szívbetegség, 22,0 pitvarfibrilláció, 19,5% daganat a megelőző 5 évben diagnosztizálva. Megállítható, hogy az elhunytak 48,6%-ának 3 vagy több alapsbetegsége volt, 26,6%-ának kettő, 23,5%-ának egy, míg 1,2%-ának nem volt alapsbetegsége. A leggyakoribb szövődmények az olaszországi adatok alapján 95%-ban légzési elégtelenség, 29,2%-ban akut veseelégtelenség, 10,4%-ban akut szívinfarktus, 8,5%-ban bakteriális felülfertőzés.

Kockázati csoportok: A betegség súlyos formája leginkább a 60 évnél idősebbeket és a krónikus alapsbetegségben (pl. magas vérnyomás, cukorbetegség, szív- és érrendszeri, krónikus légúti megbetegedés, malignus megbetegedés) szenvedőket érinti.

A várandós nők új koronavírus okozta megbetegedésével kapcsolatban adatok korlátozottan állnak rendelkezésre; jelenlegi tudásunk szerint hasonló klinikai megjelenéssel zajlik, mint a felnőtt populációban. Jelenleg nem ismert, hogy várandósság alatti koronavírus fertőzés jelent-e kockázatot a magzat számára, de a várandós igazolt COVID-19 fertőzése esetén megelőző intézkedésként császármetszés megfontolható. A magzat intrauterin fertőződése nem valószínű, az anyatejben nem tudták kimutatni a vírust.

Szintén korlátozottan állnak rendelkezésre adatok a gyermekek érintettségéről. Feltehetően a felnőttekhez hasonló arányban fertőződnek, de náluk a betegség jellemzően tünetmentes vagy enyhe formában zajlik, igen ritka a szövődmény kialakulása.